

Ключевые слова: физическое воспитание, студент, здоровьесберегающие инновационные технологии, интегративная технология укрепления здоровья.

Reshetylo Y. The Use of Innovative Health-Saving Technologies in the Process of Physical Education of Students

The article deals with the fact that in modern education there is a tendency to search for progressive technologies and methods of physical education to strengthen and maintain the physical health of student youth.

The main feature of health-saving technologies in institutions of higher education is determined, which is that their goal is to support the already existing level of physical health of each student and to provide, in accordance with it, external conditions for maximum long-term preservation of functional capacity and functional activity in the process of student training.

Health-saving technologies are of decisive importance in the creation of innovative technologies for physical education of students.

The basis for the creation of innovative technologies for physical education should be the national idea of the formation of a morally perfect personality, built on integrative innovative approaches aimed at eliminating the main causes that generate deformed attitudes toward the human values of physical education.

Key words: physical education, student, health-saving innovative technologies, integrative technology of health promotion.

Стаття надійшла до редакції 23.02.2018 р.

Прийнято до друку 01.03.2018 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Бабич В. І.

УДК 37:101.8

В. Т. Чепіга, І. В. Чепіга, В. Б. Кривохвостов

**ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІАЛЬНОГО СТАТУСУ ПОНЯТТЯ
«ОСВІТА»: СУЧАСНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ**

Розв'язання глобальних цивілізаційних завдань, що стоять перед сучасним людством у новому тисячолітті, не може бути простим та локальним. Воно потребує неординарних ідей, сміливих, принципово нових підходів. Освіта та суспільство невід'ємні. Галузь освіти, що відгукується на суспільні проблеми та чуттєво реагує на них, здатна та зобов'язана сприяти розвитку прогресивних тенденцій, попереджати небажаний розвиток подій. Освіта принципово працює на майбутнє, створює умови для розвитку особистісних якостей людини, її світосприймальних авторитетів та цінностей, і взагалі, зміцнює

економічний, духовний, культурний потенціал суспільства. І саме вона здатна протистояти руйнівним тенденціям сьогодення і всіляко підтримувати прогресивні та творчі тенденції у майбутньому житті.

Освіта, що прямо пов'язана зі становленням особистості і формуванням духовних та моральних цінностей людства, все ще, на жаль, не виконує своєї головної інтегративної функції, що сприяє духовному єднанню та взаєморозумінню людей, не виконує свого культуротворчого призначення, залишається осторонь проблеми світоглядної інтеграції синтезу знання і віри у сенс життя та самореалізації кожної людини. Усі країни світу долучилися до процесу перегляду та переосмислення своїх освітніх систем, намагаючись забезпечити дітям умови, які дають їм змогу творчо розвиватися, рости здоровими, вільними від будь-яких форм насильства, з почуттям власної гідності. Демократичні процеси в нашій державі теж зумовили висунення нових суспільних вимог до освіти, всіх її основних ланок.

В останній час наука і практика розвивалися у напрямку осмислення та обґрунтування таких положень і концепцій: філософія сучасної освіти (В. Андрущенко, В. Біблер, Б. Гершунський, В. Давидов, М. Євтух, М. Каган, В. Кремень, В. Лутай, Ф. Михайлов, В. Платонов, І. Радіонова, П. Щедровицький); історія освіти та педагогічної думки (М. Богуславський, С. Єгоров, Г. Корнетов, М. Левківський, В. Прянікова, В. Равкін, Л. Степашко, О. Сухомлинська, М. Ярмаченко та ін.); особистісно-орієнтована освіта, її технології та цінності (І. Бех, С. Бондаревська, І. Зязюн, І. Колеснікова, В. Краєвський, В. Сериков, В. Сластьонін, С. Шиянов); освіта у контексті педагогічної філософії (Б. Коротяєв, В. Курило, С. Савченко).

Залишаються актуальними дослідження особистісно-орієнтованої моделі початкової і середньої освіти, створення умов для розвитку особистості, творчості і духовної культури дітей та молодого покоління, програмно-методичне забезпечення освітнього процесу, аналіз кращих досягнень вітчизняного та зарубіжного досвіду, що є співзвучним реаліям сьогодення, зокрема педагогіці розвитку, що має становити підґрунтя освіти.

У процесі дослідження нашу увагу привернули, по-перше, осмислення філософії освіти, її сучасних завдань, ролі та перспектив розвитку; по-друге, можливість з'ясувати і визначитися у принципах і пріоритетах оновлення сучасної системи освіти; по-третє, «відкрити» й осмислити для себе, і, можливо, для науки і практики, найновіші тенденції у розумінні методології та технології освітнього процесу, актуалізувати наукові досягнення, розпочати їх впровадження в освітньо-виховний процес школи.

На першому етапі дослідження ми намагалися розкрити сутність наукових підходів до визначення категоріального статусу поняття «освіта», його складових і значення для розробки технологічного контенту освітнього процесу, що є метою цієї статті.

Практично у багатьох країнах світу освіта залишається спрямованою на оволодіння молодими поколіннями прагматичними досягненнями науки, достатньо вузькими, технократично зорієнтованими знаннями, уміннями та навичками. Із цим завданням освіта справляється з більшим або меншим успіхом. На його виконання спрямовані головні зусилля педагогів, розробляються методичні рекомендації, використовуються новітні досягнення комп'ютерної та інформаційної техніки. Що стосується формування в учнів цілісної картини світу (матеріального і духовного), життєвої компетенції, трансляції від покоління до покоління духовних, культурних і моральних цінностей у їх національному та загальнолюдському розумінні, то ці завдання більше декларуються, а іноді й просто ігноруються у практиці. Вчені, діячі освіти та педагоги також наполягають на тому, що удосконалення засобів навчання та педагогічних технологій у наявності випереджають усвідомлення складної ієрархії цінностей та мети освіти, внаслідок чого освіта втрачає свою важливу прогностичну функцію та здатність творчо впливати на соціум та суспільні ідеали. Тим більше, що проголошення гуманістичних цінностей та декларація своєї належності до них ще не гарантують, що система освіти виконує свою виховну та розвиваючу функцію у напрямку оволодіння духовною та моральною культурою.

В останні роки багато писали і говорили про загальносвітову кризу освіти (низька якість освіти, економічна віддача, недоліки у розумовому та моральному вихованні, духовна деградація, втрата цінностей т. і.). Але реальна сутність світової кризи, як вважають сучасні вчені, криється у безпомічності та неефективності сучасної освіти перед глобальними проблемами світового масштабу. Якщо конвергенція, духовна інтеграція, співробітництво та взаєморозуміння вважаються єдиним можливим шляхом виживання людства, то ці ж ідеї і повинні бути домінуючими і у галузі освіти, у визначенні її головних завдань, змісту та технології [5].

Глобальні проблеми, що стоять перед освітою майбутнього, потребують докорінних змін у розумінні сутності освіти, у підході до визначення пріоритетів освітньої діяльності. Докорінні зміни стануть можливими у разі першочергового розв'язання на сучасному етапі загальних проблем, що визначають роль і місце освіти у світовій цивілізації, її найважливіші функції, стратегічні пріоритети, ціннісно-цільові орієнтації, технологічні можливості реалізації психолого-педагогічних завдань. Здійснення такого міждисциплінарного синтезу становить головне завдання філософії освіти – нової галузі наукових знань [2; 3; 6; 8].

Серед сучасних напрямів полідисциплінарних наукових досліджень пріоритетне місце посідають проблеми розробки стратегії освітньої системи. Спільними зусиллями вчених визначено методологічні підходи та предметно-тематичні напрями в розгортанні наукового пошуку, а саме:

- освіта як цінність; статус і перспективи розвитку освітньо-педагогічної аксіології;
- освіта як процес (педагогічні технології виховання, навчання, розвитку);
- освіта як результат (проблеми державного стандарту освіти);
- освіта як система і галузь освітніх послуг;
- особистісно-орієнтована парадигма освіти (розвиток особистості на всіх рівнях освіти, діагностика здібностей, індивідуалізація освіти, технології роботи з обдарованими дітьми тощо);
- освіта та культура (культурологічні аспекти педагогічної освіти, діалог культур у галузі освіти);
- початкова освіта і сімейне виховання (функції, проблеми, перспективи, специфіка організації педагогічного процесу, варіативність змісту). У цьому напрямку розглядаються й інші рівні освітньої галузі.

Для будь-якого дослідження є важливим аналіз та уточнення категоріального апарату та термінології, що використовується. Отже, оскільки центральним є поняття «освіта», доречно на ньому зупинитися детальніше. Смісл цього поняття все ще потребує серйозного наукового визначення [14]. У наявності зараз чотири аспекти його змістового розуміння: освіта як цінність; освіта як система; освіта як процес; освіта як результат.

Усі визначені аспекти, не ламаючи цілісності цього складного явища, відображують можливість вивчати та осмислювати певну характерну рису освіти у її співвідношенні з останніми.

Так, ціннісна характеристика освіти передбачає розглядання трьох пов'язаних блоків: освіта як цінність державна; як цінність суспільна та як цінність особистісна. Істориками педагогіки проведено кілька досліджень у цьому напрямку, що заслуговують на увагу.

Так, у дослідженні З. Равкіна розглядається історичний процес становлення і розвитку аксіологічних проблем освіти, вивчається в генетичному плані система ціннісних орієнтацій вітчизняної та зарубіжної освіти, виявляється їх якісна своєрідність та логіко-історична спадкоємність у зв'язку із відповідними загальнолюдськими соціально-філософськими та етичними категоріями; розкриваються специфічні особливості реалізації провідних цінностей вітчизняної та зарубіжної освіти в різні історичні періоди; обґрунтовується система цінностей, що мають значення для розробки стратегії сучасної освіти [7]. Ціннісні орієнтири є історичними, вони завжди належать будь-якому конкретному історичному періоду. На новому колі історичного руху набувають нового сенсу, вступають у контакт із цінностями наступного періоду, зберігаючи своє позитивне значення.

Наприклад, в античну добу вищу цінність освіти становить ідеал гармонійно розвиненої людини. Тоді ж виникає і нова ціннісна категорія – Краса (ідеал прекрасного), що звертається до духу і тіла людини. У добу

Відродження античний ідеал набуває більш глибокої соціальної та філософсько-етичної сили – гармонійна творча особистість як початок буття. Людина, її внутрішнє багатство, гідність стають поряд із Істиною, Добром і Красою. Людина як головний носій системи цінностей концентрує у собі, у своїй творчій діяльності етичні та естетичні ідеали доби.

У добу Просвітництва, видатні діячі якої (І. Бецької, І. Гізель, Д. Локк, М. Ломоносов, М. Новиков, Г. Сковорода, Ф. Прокопович, О. Радищев, Г. Сковорода) вели боротьбу за встановлення «царства розуму», заснованого на природній рівності всіх членів суспільства, надаючи особливого значення розповсюдженню знань, вищою цінністю проголошувалося Знання. Орієнтири античної доби та доби Відродження були суттєво доповнені соціально-політичними цінностями (рівність, свобода особистості, справедливість).

Педагогічна сутність такої ціннісної категорії як Свобода може бути розкрита, починаючи від концепцій Ж.-Ж. Руссо до її визначення Л. Толстим і К. Вентцелем, у теоретичних розробках та досвіді Я. Корчака, А. Макаренка, М. Монтессорі, О. Нейла та В. Сухомлинського.

Дослідження М. Богуславського, наприклад, розкриває ціннісні орієнтації вітчизняної освіти в першій третині ХХ століття [1].

У залежності від ціннісних орієнтирів педагогічний пошук цієї доби умовно розподілений на кілька напрямів:

- християнсько-антропологічний напрямок (В. Зеньківський, С. Миропольський, Л. Толстой, В. Розанов, П. Юркевич) – релігійно-моральне виховання, православні знання;
- теорія вільного виховання (І. Горбунов-Посадов, К. Вентцель, С. Русова, Л. Толстой) – свобода особистості, її самоактуалізація, гуманістичні знання;
- антрополого-гуманістичний напрямок (П. Блонський, Л. Виготський, С. Гессен, П. Каптерев, М. Рубінштейн) – істина, знання, гармонійна особистість у своїй ментальності;
- соціально-реформаторський напрямок (Н. Крупська, М. Пістрак, А. Макаренко, С. Шацький) – виховання людини у відповідності із програмою побудови соціалізму, орієнтація на робітничо-селянську молодь;
- космічна педагогіка (В. Вернадський, П. Вахтеров, К. Вентцель) – здатність до діалогу з космосом, розуміння глобальних проблем людства, екологічні та ноосферні знання.

Не дивлячись на певні соціальні розбіжності, загальною рисою цих напрямів можна вважати їх гуманістичний характер, бо на особистість вихованця вчені та освітяни дивились крізь призму середовища, Бога, космосу, природи, культури, етносу. Доводиться визначити, що саме особистісно-орієнтовані цінності освіти, що були центром уваги релігійних, філософських та власне педагогічних праць вчених та освітян дореволюційної доби, у подальшому були втрачені, а потім підвладні свідомо колективістським концепціям педагогічної діяльності, які

висвітлювали загальні політичні та ідеологічні установки соціалістичної і комуністичної орієнтації, ігнорували самоцінність кожної людини, звели сенс життя до рівня «простого гвинтика» державно-господарчого механізму з усіма негативними руйнівними наслідками і для людини, і для суспільства.

У будь-якому випадку неможливо забувати про єдність державної, суспільної та особистісної складової категорії «освіта як цінність». Тільки гармонія всіх аксіологічних блоків створює необхідні передумови для переходу від зовнішніх соціо-економічних домінант освіти до власне ціннісних внутрішніх психолого-педагогічних у їх інтегрованому вигляді на всіх рівнях та профілях. І саме особистісним цінностям освіти повинні належати пріоритети у всіх полідисциплінарних дослідженнях цієї проблеми.

У класичному розумінні освіта – це неодмінно система. Система освітніх закладів, що визначаються за рівнем та профілем. Але ж система це не просто сукупність об'єктів, а їх взаємопов'язана кількість. Що ж надає освіті системних якостей? До їх числа належать: гнучкість, динамічність, варіативність, адаптивність, стабільність, прогностичність, наступність, цілісність (Б. Гершунський). Зазначимо, що будь-яка система освіти з одного боку «виростає» із історично складених наступних та поступово мінливих освітніх парадигм і концепцій, з другого – має бути прогностичною, спрямованою у майбутнє. Звичайно, що особистісно-зорієнтована парадигма сучасної освіти потребує суттєвого переосмислення поняття «система освіти», що починає перетворюватися все більше у варіативну, відкриту для інновацій та диференційовану систему, коли людина свідомо обирає індивідуальний освітній шлях у відповідності до своїх інтересів та здібностей. Освіта є тим центром, від якого повністю залежить головне – формування особистості, що має жити у вільному демократичному суспільстві, здатної самостійно побудувати власне життя, виховати дітей у дусі загальнолюдських цінностей на засадах традицій свого народу, його культури та менталітету.

Об'єктивна єдність цих настанов та технологічних практико-зорієнтованих можливостей освіти створює передумови для інтеграції освітніх систем, перш за все у їх цільових та ціннісних установах при збереженні їх природного функціонування у тих чи інших соціальних умовах.

Характеристика цього поняття була б неповною, якщо не звернути увагу на поширений термін «освітньо-виховна система». Її основні компоненти: мета розвиваючої діяльності, зміст, методи, засоби та організаційні форми в залежності від віку дітей – в умовах реалізації особистісно-орієнтованої функції освіти наповнюються новим змістом і потребують подальшого осмислення.

Освіта у її якісному розумінні – ще і результат, що визначає факт присвоєння і державою, і особистістю тих цінностей, що є важливими для

людини, суспільства і для людства в цілому. Результати освіти оцінюються як на індивідуальному рівні для кожної особистості, так і на суспільному, бо прогрес будь-якого соціуму залежить від того, чи є освіта пріоритетною політикою у державі. З погляду методології оцінки якості освіти, виключно важливою є проблема стандарту бажаних та очікуваних результатів. У наш час з'явилося чимало публікацій, розгорнуто дискусій з цієї проблеми, розробляються освітні стандарти на міжнародному, державному, регіональному рівні і навіть окремих навчальних закладів. Головну увагу зосереджено на стандартах, що висвітлюють рівень та профіль освіти – дошкільна, початкова, середня, професійна тощо. Але ще й досі належна увага не приділяється особистісно-орієнтованим стандартам, що дозволяють побудувати педагогічний процес у відповідності до нахилів, здібностей та потреб особистості.

Цілісність та інтегративну сутність результатів освіти на будь-якому рівні можна пізнати у разі чіткого уявлення про структуру та ієрархію конкретних результатів на усіх наступних, пов'язаних між собою етапах освіти, що є предметом дослідження сучасних науковців. Прикладом такого пошуку може бути «Базовий компонент дошкільної освіти».

Система освіти готує людину для життя і праці. Природно виникає питання, яким повинен бути мінімальний рівень знань, умінь, творчих, світоглядних якостей особистості, що стане необхідним для входження у різні види діяльності та відносин і є стартовою основою подальшого розвитку людини. У різні епохи це питання вирішувалось по-різному. Так, ще задовго до появи лозунгів про «формування комуністичного типу особистості» людство робило певні кроки щодо практичної реалізації цієї проблеми, коли на перший план виносився гармонійний духовний розвиток особистості дітей та підлітків. Витоки цієї концепції треба шукати ще у давніх цивілізаціях Китаю, Індії, Єгипту, Рима. У добу Відродження у контексті суспільного руху з'явилися школи, де викладали класичні мови, літературу, різні види мистецтва. Ці школи одержали назву класичних, граматичних або гімназій, їх мета – дати освіту, що відповідає гуманістичним ідеалам і цінностям. Така освіта на той час була елітарною, доступною лише незначній кількості багатих людей і не підтримувалася ані церквою, ані буржуазією, що була зацікавлена у професійно підготовлених робочих та спеціалістів для промисловості.

Класична освіта довгий час була несумісною із суспільною потребою в реальній освіті, яка поступово запроваджувалася у школи і змінювала зміст та організаційні форми навчання. Довгий час класична і реальна освіта співіснували поряд, доповнюючи одне одного, хоча з позиції особистості вільного вибору не було, внаслідок станових та майнових відмінностей. Кінцевий варіант, до якого призвели закономірні процеси інтеграції – загальноосвітня середня школа, яка і у наш час постійно знаходиться у сфері уваги суспільства. Безсумнівно, що у сучасному розумінні грамотна і освічена людина – це насамперед та, що підготовлена до подальшого розвитку свого особистісного потенціалу.

Можливості цього розвитку закладаються ще у ранньому дитинстві і продовжуються на наступних етапах людського життя.

Зміст поняття «освіта» набув нового значення після появи нової наукової концепції «педагогічна філософія» [4]. Якщо філософія освіти являє собою систему поглядів, що вивчає, описує й пояснює загальні закони існування освітнього простору як складової частини світового і дає рекомендації, як управляти цим простором, то у центрі педагогічної філософії – власні закони існування освітнього простору, що лежать у площині спільної діяльності всіх його учасників. У цьому контексті поняття «освіта» може бути розкритим через тлумачення базових понять теорії педагогічної філософії: філософія учня (студента), філософія вчителя (викладача), філософія управлінця, недостатне і надлишкове, сприятливе і несприятливе, творче й руйнівне, очікуване й досягнуте в освітньому просторі. Такий контент потребує додаткового вивчення й осмислення, а тут додамо, що це нестандартний погляд на сутність освіти, який дозволяє побачити і позитивні, і негативні наслідки у сучасних новаціях, особливо стосовно критеріїв оцінки, контролю очікуваних освітніх результатів, організації освітнього процесу тощо.

Загальна концепція розвиваючої освіти сьогодні знаходиться у стадії розробки, відзначимо її провідні моменти: в соціальному відношенні вона повинна мати варіативний і розвивальний характер (існування різних типів закладів, стандарт освіти доповнюється авторськими і експериментальними програмами); в дидактичному плані повинна мати гуманістичну та особистісно-орієнтовану спрямованість (ЗУНи перетворюються у засіб розвитку особистісних якостей); у психологічному плані забезпечити формування у дитини й у педагога здатності бути суб'єктом свого розвитку, рефлексивного ставлення до самого себе (що я роблю – предметний зміст, як – засоби діяльності, для чого – ціннісні орієнтації).

У сучасному розумінні освіта передбачає реалізацію завдання формування, творення (!) людини як цілісної особистості. У російській мові термін «освіта» взагалі має й інше значення: «образование – это образ человека, его лик, личность». А ще людина втілює в собі образ світу, іншої людини, самої себе – свого «Я» (В. Зінченко).

Функції сучасної освіти не можуть бути зведеними до примітивного розуміння виховання, що здійснює входження людини в деяку модель особистості для даного історичного етапу і ситуації стандартного набору суспільно-громадських чеснот. Не вичерпують функції освіти і «вічні» для неї завдання розвитку розумових, моральних, естетичних здібностей особистості і фізичного здоров'я. Хоча технології розвитку особистості дозволяють з більшою долею впевненості говорити про наявність збігу мети освіти та її результатів.

У самому широкому розумінні зусилля освітньої галузі незалежно від рівня та профілю навчального закладу повинні перш за все зосереджуватися на виконанні найголовніших завдань: трансляція від

покоління до покоління і закріплення в кожному стабільних духовних, світоглядних та культурних цінностей відповідно соціуму, що склалися історично; збагачення індивідуальних, соціальних, ментальних якостей даного соціуму загальносвітовими духовними цінностями; корекція та перетворення тих життєвих орієнтирів, що на особистісному та суспільному рівнях визначають поведінку та вчинки людей, концентрують їхню енергію на досягненні завдань, що стверджують духовні цінності.

Роль освіти в трансляції духовної спадщини соціуму повинна бути провідною у XXI столітті. І взагалі, її розуміння та дослідження, як вважають сучасні вчені, навіть, виходить за межі традиційних питань педагогічних технологій та педагогічної діяльності – освіта має розглядатися як сфера творення особистості, індивідуального і суспільного менталетворення і культуротворення, як спосіб життя особистості.

Таким чином, у сучасних наукових дослідженнях поняття «освіта» розглядається у взаємопов'язаних та взаємообумовлених аспектах: освіта як цінність, освіта як система, освіта як процес, освіта як результат. Сучасний погляд на цю фундаментальну проблему переконує нас в тому, що феномен освіти перш за все осмислюється на філософському рівні, на системній, полідисциплінарній, культурологічній та психолого-педагогічній основі. Саме цей рівень дозволяє сучасним вченим вийти на цілісне обґрунтування ціннісних, системних, процесуальних та результативних аспектів освіти і створити засади для подальшої розробки стратегії та тактики освітньої діяльності на рівні педагогічної технології.

Список використаної літератури

- 1. Богуславский М. В.** Общечеловеческие и национальные ценностные ориентации отечественной педагогики (нач. XX в.) / М. В. Богуславский // Педагогика. – 1998. – № 7. – С. 15–23.
- 2. Гершунский Б. Г.** Философия образования для XXI в. / Б. Г. Гершунский. – М. : Совершенство, 1998. – 605 с.
- 3. Зинченко В. П.** Образование, культура, сознание / В. П. Зинченко // Философия образования для XXI в. (сб. статей). – М., 1992. – 145 с.
- 4. Коротяев Б. І.** Педагогічна філософія / Б. І. Коротяєв, В. С. Курило, С. В. Савченко. – Луганськ : Вид-во «ДЗ ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. – 349 с.
- 5. Кудрявцев В. Т.** Развитое детство и развивающее образование: культурно-исторический поход / В. Т. Кудрявцев // Ч. 1. – Дубна, 1997. – 128 с.
- 6. Михайлов Ф. Т.** Образование как философская проблема // Вопросы философии. – 1995. – № 11. – С. 22–38.
- 7. Равкин З. И.** Развитие образования в России: новые ценностные ориентации (концепция исследования) / З. И. Равкин // Педагогика. – 1995. – № 2.
- 8. Философия образования.** «Круглый стол» // Педагогика. – 1995. – № 4. – С. 3–28.

Чепіга В. Т., Чепіга І. В., Кривохвостов В. Б. Визначення категоріального статусу поняття «освіта»: сучасні наукові підходи.

У статті розкрито особливості сучасних наукових підходів до визначення сутнісних ознак поняття «освіта». Відзначено методологічні підходи та напрями у розгортанні наукового пошуку. Схарактеризовано певні аспекти змістового розуміння цього поняття: освіта як цінність; освіта як система; освіта як процес; освіта як результат. Результати аналізу представлено з урахуванням історичного та сучасного аспектів. Показано необхідність переосмислення змісту цієї категорії у світлі появи та ідей нового наукового напрямку педагогічної філософії. Запропоновано перспективні підходи до реалізації освітньої стратегії і тактики, що має відповідати викликам часу.

Ключові слова: освіта, освіта як цінність, освіта як система, освіта як процес, освіта як результат, філософія освіти, педагогічна філософія.

Чепига В. Т., Чепига И. В. Кривохвостов В. Б. Определение категориального статуса понятия «образование»: современные научные подходы

В статье рассматриваются особенности современных научных подходов к определению сущностных признаков понятия «образование». Обозначены методологические подходы и направления в разворачивании научного поиска. Охарактеризованы определенные аспекты содержательного понимания данного понятия: образование как ценность, образование как система, образование как процесс, образование как результат. Результаты анализа представлены с учетом исторического и современного понимания. Показана необходимость переосмысления содержания этой категории в свете появления и идей нового научного направления педагогической философии. Предложены перспективные подходы реализации образовательной стратегии и тактики, которые должны отвечать требованиям времени.

Ключевые слова: образование, образование как ценность, образование как система, образование как процесс, образование как результат, философия образования, педагогическая философия.

Chepiha V., Chepiha I., Krivokhvastov V. Definition of the Categorical Status of the Concept of "Education": Modern Scientific Approaches

The article examines the main features of modern scientific approaches to the definition of the essential features of the concept of "education". The main tendencies of educational practice that led to the revision of the educational system at the level of theory and practice are revealed. The methodological approaches and directions in the development of scientific search are indicated. Some aspects of a meaningful understanding of this concept are characterized: education as a value, education as a system, education as a process, education as a result. The results of the analysis are presented taking on the bases historical and modern understanding. The

direction of the efforts of the educational sphere in the contemporary social and cultural situation has been determined. The main directions of modernization of educational theory and practice are considered. The necessity of rethinking the content of this category in the light of the emergence and ideas of a new scientific trend in pedagogical philosophy is shown. Prospective approaches to the implementation of the educational strategy and tactics, which should meet the requirements of the time, are proposed.

Key words: education, education as a value, education as a system, education as a process, education as a result, the philosophy of education, pedagogical philosophy.

Стаття надійшла до редакції 27.02.2018 р.

Прийнято до друку 01.03.2018 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Караман О. Л.

УДК 378:374

Ю. І. Чернецька

ПІДГОТОВКА ПРАЦІВНИКІВ СОЦІАЛЬНОЇ І ОСВІТНЬОЇ СФЕР У ПЕДАГОГІЧНОМУ ВНЗ ДО РОБОТИ У ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Однією з важливих сфер професійної діяльності фахівців соціальної сфери є організація дозвілля, тому, підготовка таких працівників передбачає ознайомлення з теоретичними та методичними основами організації вільного часу різних соціальних категорій осіб для здійснення специфічних соціальних і соціально-педагогічних функцій (організаторської, соціально-виховної, профілактичної, превентивної). Згідно державним стандартам такі фахівці мають розуміти особливості організації соціальної роботи у закладах позашкільної сфери як однієї з важливих у духовному розвитку підростаючих поколінь і поступу культури суспільства у цілому. Отже, питання підготовки працівників соціальної і освітньої сфер у педагогічному ВНЗ до роботи в позашкільних закладах є своєчасним та актуальним.

Проблема обумовлюється також і суперечністю між необхідністю насичення позашкільних закладів кваліфікованими фахівцями соціально-культурної сфери й недовідністю мотивованістю майбутніх фахівців для роботи в цих закладах через соціально-економічну нестабільність, невисоку заробітну платню, відсутність підтримки з боку місцевих державних адміністрацій тощо. Зокрема, така суперечність зумовлюється і зростаючою кількістю тих категорій населення, які потребують соціальної, психолого-педагогічної, матеріальної підтримки; появою в